

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет фізичного виховання і спорту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Шарий С.В.

вересня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ВИКЛАДАЧА»**

Освітня програма «Фізична культура і спорт»
Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2020р.

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма з дисципліни "Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача" для студентів за напрямом підготовки магістр, спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, 13 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
Стражнікова Інна Василівна – доктор педагогічних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спортивно-педагогічних дисциплін
Протокол № 1 від "31" серпня 2020р.

Завідувач кафедри
ф.ф. фізичного виховання і спорту, доцент (Синиця А. В.)

"07" 09 2020 р.

Схвалено навчально-методичною радою факультету.
Протокол від "07" 09 2020 р. № 1

Голова _____

(Лапковський Е.І.)

©Стражнікова І.В., 2020

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	011 Освіта/Педагогіка Другий(магістерський)	Нормативна	
Модулів – 1	017 Фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 6	Лекції		
	12 год.	6 год.	
	Семінарські		
	18 год.	4 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60 (33,3% / 66,7%)

для заочної форми навчання – 10/80 (11, 1% / 88,9%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити опанування студентами магістратури основами історії та теорії вищої освіти, дидактики вищої школи та концептуальних засад виховання студентської молоді для підготовки їх до викладацької діяльності у ЗВО, формування відповідних професійних знань та набуття педагогічного досвіду, основ педагогічної майстерності.

Завдання:

- ознайомити магістрантів з основами науки, історією та дидактикою вищої школи;
- розглянути шляхи розвитку вищої освіти в Україні та за її межами, концептуальні моделі університетської освіти, з'ясувати сутність ідеї університету як інноваційного закладу;
- навчити організовувати навчально-виховний процес у вищій школі, налагоджувати взаємодію на засадах глибокої поваги до студентів, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби навчання і виховання;
- ознайомити зі змістом та функціями професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, сутнісними характеристиками його професіограми;
- підготувати до виконання функцій викладача вищої школи під час проходження асистентської практики у ЗВО;
- розкрити структуру педагогічної майстерності викладача, основні шляхи її вдосконалення, зробивши наголос на ролі та методах професійного самовдосконалення викладача вищої школи.

Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, у процесі навчання, на основі поєднання спеціально предметних знань та вмінь з набутим досвідом дослідницької/інноваційної діяльності в системі вищої освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність до управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ЗК 10. Здатність до використання інноваційних і комунікаційних технологій, провадження інноваційної діяльності (Softskill)

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики, розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

СК 3. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання.

СК 4. Обізнаність з різними рівнями суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу.

СК 5. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

СК 12. Здатність здійснювати ефективну організацію освітнього процесу у ЗВО на основі знань теорії й практики організації освітніх систем, основних вимог до професійної діяльності педагога, викладача.

Програмні результати навчання

ПР 4. Розробляти програми педагогічних інтервенцій.

ПР 5. Розробляти освітні просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР 8. Вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.

ПР 10. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР 11. Здійснювати аналіз стану вищої освіти та визначати потенціал системи освіти ЗВО, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вища освіта як важлива складова структури освіти.

Розкрити сутність поняття «вища освіта», «вищий навчальний заклад»; . принципи вищої освіти в Україні, законодавчо – правову базу функціонування вищої освіти в Україні. Наголосити на проблемі рівнів, ступенів та кваліфікацій вищої освіти, видах вищих навчальних закладів в Україні, їх основних завданнях. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.

Тема 2. Вища освіта України в контексті вищої освіти в світі. Педагогіка вищої школи як наука і методи науково-педагогічного дослідження.

Розглянути провідні тенденції розвитку вищої освіти у світі, болонський процес як важливу умову створення європейської зони вищої освіти, цілі болонського процесу, основні віхи його розвитку та визначити, що треба зробити Україні для входження до нього. Причини виникнення, структура, зміст навчально-виховного процесу у перших європейських університетах. Українці в університетах Центральної та Західної Європи. Провідні тенденції у розвитку сучасної університетської освіти у розвинених зарубіжних державах.

Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди). Місце ПВШ у системі педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції. Категоріально-понятійний апарат ПВШ. Поняття вищої освіти, її мета, завдання, структура в сучасній Україні. Методологія і методика наукового дослідження.

Тема 3. Розвиток університетської освіти в Україні.

Розвиток ідеї університетської освіти в Україні. Острозька і Київська колегії як провісники української вищої школи європейського типу. Києво-Могилянська академія – центр освіти, культури і науки в Україні у XVII – XVIII ст. Перші університети на українських землях (Львівський, Харківський, Київський). Університетська освіта в Україні у XX ст. Сучасний стан університетської освіти в Україні.

Тема 4. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.

Сутність поняття «дидактика вищої школи», основні категорії, мета і завдання навчання у ВНЗ (відповідно до сучасних законодавчо-нормативних документів). Поняття про процес навчання та його структуру. Основні дидактичні концепції. Принципи навчання в сучасній вищій школі. Зміст освіти «компоненти. Парадигми навчання у вищій школі (науково-технократична, гуманітарна, езотерична; культурно-ціннісна, академічна, професійна та ін.). Ступеневість вищої освіти. Нормативні документи, що визначають зміст освіти у вищій школі. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи.

Освітні технології як системна категорія. Технологічний підхід в освіті. Структурні складові технології навчання (мета, зміст освіти, засоби педагогічної взаємодії, результат діяльності). Дидактичні моделі змісту навчання.

Тема 5. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі.

Класифікація технологій навчання. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі. Особливості дистанційного та інтерактивного навчання у ЗВО. Форми і методи організації навчання у вищій школі. Сутність поняття «форми організації навчання» у ЗВО, особливості їх класифікації. Види і методика проведення різних форм організації навчання у вищій школі. Лекція як форма організації навчання (структура, особливості, методика проведення). Особистість лектора. Методи та прийоми навчання, основні їх класифікації у вищій школі. Особливості організації навчального процесу у ЗВО відповідно до Болонської декларації.

Контроль і оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Компоненти, функції та види контролю; методи і форми контролю успішності студентів. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів відповідно до вимог. Характерні особливості Європейської кредитно-трансферної акумулюючої системи (ECTS), загальні умови використання ECTS. Шкала оцінювання ECTS.

Тема 6. Основи педагогічного менеджменту системі вищої освіти. Органи управління освітою у вищій школі. Особливості діяльності викладача.

Управлінська концепція реформування освітньої політики в сучасній Україні. Шляхи реалізації цільового управління освітою. Принципи управління ЗВО. Органи громадського самоврядування у вищій школі. Студентське самоврядування. Сутність педагогічної діяльності викладача. Здібності викладача та їх класифікація. Педагогічний такт викладача. Імідж викладача, шляхи роботи над його вдосконаленням.

Педагогічне спілкування викладача та студентів, його зміст, структура та стиль. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Взаємодія викладача та аудиторії та проблеми, які виникають.

Професійне самовиховання викладача ЗВО. Методи та прийоми самовиховання викладача. Діагностування рівня самовихованості викладача та складання програми самовдосконалення майбутнього викладача, з урахуванням рівня підготовленості до педагогічної роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вища освіта як важлива складова структури освіти.	12	2	2			8	14	2				12
Тема 2. Вища освіта України в контексті вищої освіти в світі. Педагогіка вищої школи як наука і методи науково-педагогічного дослідження.	14	2	4			8	16		2			14
Тема 3. Розвиток університетської освіти в Україні.	14	2	4			8	16	2				14

Тема 4. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.	12	2	2			8	14					14
Тема 5. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі.	10	2	2			8	14					14
Тема 6. Основи педагогічного менеджменту системи вищої освіти. Органи управління освітою у вищій школі. Особливості діяльності викладача. Педагогічна майстерність викладача	14	2	4			8	14	2				12
Усього годин	90	12	18			60	90	6	4			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.н./з.ф.н)
1.	Цілі Болонського процесу, визначальні властивості європейської вищої школи. Формування європейської та світової співдружності університетів	4
2.	Становлення і розвиток педагогіки вищої школи як науки	2/2
3.	КМСОНП у вищій школі України: методика, особливості	2
4.	Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.	2
5.	Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації. Форми та методи організації навчання у вищій школі	2
6.	Процес, шляхи, засоби національного виховання студентів у вищій школі. Робота майбутнього викладача з вдосконалення педагогічної майстерності	2
7.	Специфіка соціалізації у студентському віці. Криза ідентичності. Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним. Закономірності та принципи виховання; методи і форми виховання у ВНЗ. Форми виховної роботи.	2
8.	Культура мови педагога (техніка мовлення викладача, основи мимічної та пантомімічної виразності педагога. Шляхи вдосконалення культури мовлення викладача.	2/2
Разом		18/4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.н./з.ф.н.)
-------	------------	------------------------------------

1	Становлення і розвиток вищої освіти в Україні, особливості її функціонування	6/8
2	Системи вищої освіти у зарубіжних країнах: ретроспектива, сучасний стан, організація освітнього процесу відповідно до вимог Болонської освітньої реформи	8/10
3	Університети України: витоки, становлення	6/8
4	Особливості практико-орієнтованого навчання у вищій школі	6/10
5	Європейська кредитно-трансферна акумулююча система організації навчального процесу та шляхи і засоби її впровадження у вищу освіту України Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі	8/10
6.	Сутність, мета, завдання, закономірності та принципи виховання молоді. Методи, форми роботи зі студентами. Функції академнаставника.	6/6
7.	Характеристика основних складових педагогічної майстерності викладача. Самовдосконалення викладача	6/8
8.	Особливості інклюзивного навчання у ВШ. Інтерактивні методи навчання у ЗВО України та зарубіжжя (країна на вибір студента).	8/ 10
9.	Розвиток критичного та творчого мислення студентів.	6/10
	Разом	60/80

10. Методи навчання

Під час проведення лекційних та практичних занять щодо вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача» необхідно використовувати такі методи навчання як: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота з Нормативними документами про освіту, ілюстрування, відеометод, дидактична гра, практична робота тощо.

11. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача» здійснюється на підставі таких методів як: метод усного контролю – здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування студентів; метод письмового контролю – здійснюється за допомогою самостійних робіт; метод тестового контролю – виконання спеціальних тестових завдань; метод самоконтролю та ін.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час семінарських занять, за індивідуальне завдання та контрольну роботу, а також оцінювання екзаменаційної роботи здійснюється відповідно до п. 4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у юридичному інституті Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника від 12.10.2010 року.

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
T1	T2	T3	T4	T5	

Поточний контроль 15 балів Самостійна робота 15 балів Індивідуальне/творче завдання 20 балів Залік 50 балів	100
--	-----

T1, T2 ... – теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Самостійні та індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача» для студентів денної форми навчання та методичні рекомендації щодо їх виконання.

2. Методичні вказівки для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача» для студентів денної та заочної форм навчання.

14. Рекомендована література

Базова

- Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть. *Вища освіта України*. 2001. № 1. С. 11-17.
- Артемчук Г.І. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку: *Монографія*. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.
- Бех І. Д. Виховання особистості. *Кн. перша «Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади»*. Видавництво: Либідь, 2003. 278 с.
- Белова Л.О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики: *навч. посіб.* Харків: Вид-во НУА, 2004. 264 с.
- Бобраков С. Р. Реформування змісту професійної підготовки вчителів у ЗВО Німеччини: практико-орієнтований підхід. *Порівняльна професійна педагогіка*. № 2. 2012. С. 161-168.
- Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* К.: КНЕУ, 2005. 336 с.
- Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / За заг. ред. Т.Ю.Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
- Вихрущ А.В. Закономірності розвитку освітніх систем у ХХ столітті. *Освіта в перспективі інтеграції Європи*. Варшава, 2001. С. 125-129.

9. Вища освіта в Україні: *навч. посіб.* / За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. К.: Знання, 2005. 327 с.
10. Вища освіта в Україні: *Нормативно-правове регулювання: у 3 томах* / За ред. Степка М.Ф., Горбунової Л.М. Київ: Форум, 2007. 1798 с
11. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді. *Монографія* / Авт.кол, за ред. М.Михальченка. Київ: Пед. думка, 2010. 312 с.
12. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *метод. посібн.* Київ: ЦНЛ, 2003. 316 с.
13. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник.* Київ: ЦНЛ, 2006. 384 с.
14. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 396 с.
15. Горохівська Т. Неперервність як педагогічна умова розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 32, том 1. С. 171-176.
16. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 224 с.
17. Демчак М., Опачко М. Розвиток і становлення професійної педагогічної освіти на Закарпатті: етапи і чинники. *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту: Педагогіка. Соціальна робота.* 2012. Вип. 25. С. 66-70.
18. Дзвінчук Д. Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. Київ, 2006. 378 с.
19. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2004. 334 с.
20. Довга Т. Імідж сучасного вчителя: *навчально-методичний посібник* / Т.Я.Довга. 2-ге вид., перероб. і доп. Кіровоград: ПП «Ексклюзив –Систем», 2015. 146 с.
21. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: *монографія.* 2012. С. 161-168.
22. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
23. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми педагогіки вищої школи: історія, сучасність, перспективи. *Збірник наукових праць.* Івано-Франківськ: «НАІР», 2018. 284 с.
24. Золотухина С.Т., Лозова В.И., Пташный О.Д. Контроль учебно-познавательной деятельности студентов (историко-педагогический аспект): *Монография.* Харьков: Изд-во Вировець А.П. Издательская группа «Апостроф», 2012. 288 с..
25. Історія української школи і педагогіки: *Хрестоматія* / Упоряд. О.О.Любар; за ред. В.Г.Кременя. Київ: Знання, 2003. С. 615-759.
26. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: *посіб. для магістрів.* К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
27. Княжева І.А. Методична підготовка майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури. *Психолого-педагогічні науки.* 2013. № 1. С. 177-182.
28. Кузнецова О.Ю. Неперервна педагогічна освіта: британський досвід. *Наукові записки кафедри педагогіки.* Харків. 2011. Випуск XXVI. С. 65-70.
29. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2005. 48 с.
30. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / Уклад. Т.Завгородня, В.Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 53 с.
31. Мистецтво бути викладачем: *практ. посіб.* / За ред. О.І.Сидоренка. К.: НМЦ «Консорціум», 2003. 144 с.
32. Модестова Т. Самостійна робота як складова педагогічної підготовки студентів магістратури. *Вища школа.* 2012. № 2. С. 80-86.
33. Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: *Довідник для студентів.* К.: Освіта України, 2005. 80 с.
34. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL:http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
35. Ничкало Н.Г. Українські концепції професійної освіти: тенденції і перспективи. *Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. пр. до 15-річчя АПН України: в 5 т. Т. 5.* Київ: Педагогічна думка, 2012. С. 27-50.

36. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦУЛ, 2009. 427 с.
37. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: *Колект. моногр.* / За заг. ред. В.Андрущенко, В.Лугового. Київ: Пед. думка, 2008. 256 с.
38. Пахомова Т.Г. Проблеми перепідготовки вчительських кадрів: історичний аспект. *Вісник Луганського нац. пед. ун-ту ім. Т.Шевченка: Педагогічні науки.* 2006. № 19 (листопад), ч. II. С. 196-203.
39. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* / За ред. З.Н.Курлянд. Київ: Знання, 2005. 399 с.
40. Педагогіка і психологія вищої школи: *навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни* / Державна податкова адміністрація України; Національна академія держ. податкової служби України / Л.М. Петренко (уклад.). Ірпінь, 2007. 78с.
41. Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М.Д. К.: Педагогічна думка, 2001. С. 300.
42. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: *Підручник.* 2-е вид. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
43. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: *навч. посіб.* Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
44. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Тансоа, 2006. 88 с.
45. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
46. Соловей М.І. Виховна система у вищому навчальному закладі: *навч. посіб.* Київ: Ленвіт, 2003. 257 с.
47. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. 628 с.
48. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
49. Цимбалюк І.М. Підвищення професійної кваліфікації психолого-педагогічної праці: *навч.-метод. посібник.* Київ, 2004.
50. Янкович О.І. Розвиток освітніх технологій у теорії та практиці вищої педагогічної освіти України (1957-2005): *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук:* спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Тернопіль, 2009. 42 с.

Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів. Міжнародний фонд "Відродження". Київ : Либідь, 1998. 560 с.
2. Бутенко Н.Ю., Грищенко Л.М. Педагогічна практика: підготовка та реалізація: *навч. посіб.* / За заг. ред. Н.Ю. Бутенко. Київ: КНЕУ, 2005. 184 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
4. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: *навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни* / В.А. Козаков, М.В. Артюшина, О.М.Котикова та ін. / За заг. ред. В.А. Козакова/. Київ: КНЕУ, 2003. 829 с.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
6. Педагогічна майстерність: *Підручник* / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. / за ред. І.А. Зязюна/. Київ: Вища шк., 1997. 349 с.

Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).
2. www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
3. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім.Вернадського.
4. www.ekniga.com.ua – Інформаційно-пошукова система-каталог з електронної літератури: книжки, довідники, словники, енциклопедії, підручники і т.д.

5. <http://lib.pnu.edu.ua> – сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
6. www.7ua.net – Електронна бібліотека: енциклопедії, словники, підручники, будь-яка література.
7. www.lib.com.ua – Сайт електронної бібліотеки.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.

